

Samenvatting

Het college heeft besloten om vanaf 2020 samen te werken met de Heuvellandgemeenten (Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Meerssen, Vaals en Valkenburg a/d Geul) op het gebied van de Wmo-taken Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang. Het college onderschrijft de gezamenlijke koers *Beschermd Thuis 2020* en besluit om daarbij een gezamenlijk veranderproces vorm te geven.

De regionale koers *Beschermd Thuis 2020* is de uitkomst van een gezamenlijk denkproces met personen uit de Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen zelf, aanbieders en de gemeenten. De kernelementen van deze koers zijn: zelfregie cliënt, uitgaan van mogelijkheden van burger, dicht bij huis, kleinschalige en woonvormen-op-maat, flexibele zorg, snelle toegang tot de zorg, en garantie op langdurige zorg indien dit nodig is.

De vier veranderlijnen voor de komende jaren zijn:

1. Verschuiving naar meer ambulante hulpverlening in de eigen omgeving
2. Verbreding doelgroep.
3. Inzet op herstel én preventie.
4. Vorm geven aan optimale solidariteit tussen de samenwerkende gemeenten.

Beslispunten

1. In te stemmen met de gezamenlijke Koers Beschermd Thuis 2020, welke gebaseerd is op de rapportage en de aanbevelingen van de Commissie Toekomst Beschermd Wonen (Dannenbergh) "Van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis"
2. In te stemmen met het voorstel om samen te werken op de schaalgrootte Maastricht-Heuvelland ten aanzien van de vormgeving en uitvoering van de gemeentelijke Wmo-taken Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang vanaf 2020, hierna te noemen Beschermd Thuis 2020, alsmede ten aanzien van de opmaat en voorbereiding naar 2020
3. Te besluiten om het gezamenlijk veranderproces naar Beschermd Thuis 2020 in Maastricht-Heuvelland, vorm te geven volgens de navolgende projecten:
  - a) Verschuiving naar meer ambulante hulpverlening in de eigen omgeving van de burger
  - b) Brede doelgroep
  - c) Inzet op preventie én herstel
  - d) Vorm geven aan optimale solidariteit in en tussen de samenwerkende gemeenten.

Besluit Burgemeester en Wethouders d.d. 20 februari 2018:

Conform.

Collegievoorstel

1. Aanleiding

Maastricht is momenteel als centrumgemeente aangewezen voor het beleid en de uitvoering van de Wmo-taken Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang voor de regio Maastricht-Heuvelland en Westelijke Mijnstreek, en ontvangt hiervoor middelen van het Rijk via specifieke decentralisatie-uitkeringen. Deze wettelijke centrumconstructie komt per 2020 te vervallen. Vanaf dat moment worden alle gemeenten verantwoordelijk voor de taken Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang, en zullen alle gemeenten hiervoor middelen ontvangen van het Rijk. Tegelijk adviseren het ministerie VWS en de VNG om samenwerking te zoeken tussen gemeenten op een schaal en vorm die passend is voor deze gemeenten.

De portefeuillehouders van Maastricht-Heuvelland stellen voor om deze samenwerking vorm te geven op de schaal van Maastricht-Heuvelland.

Rijk en VNG vragen aan de gemeenten om in de opmaat naar 2020 een gezamenlijk gedragen toekomstkoers voor de taken Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang te formuleren, en een plan van aanpak vast te stellen en nader uit te werken, zodat de uitvoering van deze taken per 2020 op de gewenste schaal operationeel is.

Dit collegevoorstel bestaat derhalve uit 2 delen: 1. de gezamenlijke koers voor de toekomst de Visie Beschermd Thuis, en 2 het plan van aanpak met hierin de uit te werken thema's welke in de komende periode 2018-2019 ter nadere besluitvorming zullen worden voorgelegd.

Dit Regioplan Beschermd Thuis is tot stand gekomen in samenwerking met de Heuvellandgemeenten, cliëntenvertegenwoordigers, en samenwerkingspartners, en wordt ondersteund door de regionale adviesraden die een gezamenlijk advies hebben afgegeven.

2. Context

- Het Regioplan is een antwoord op de opdracht van de minister om per 2020 de verantwoordelijkheid voor de taakvelden Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang door alle gemeenten te laten dragen. Hierdoor wordt een integrale en doorgaande lijn in de maatschappelijke ondersteuning van burgers bevorderd.
- Onderhavige voorstellen passen geheel binnen de kaders van de Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland.

3. Gewenste situatie

De 6 gemeenten in de regio Maastricht-Heuvelland willen de komende jaren een belangrijke stap zetten op het gebied van Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen. Kern van de verandering is dat zowel Maatschappelijke Opvang als Beschermd Wonen veel meer lokaal 'in de wijk' wordt georganiseerd (waar in deze notitie 'wijk' staat dient ook 'kern' gelezen te worden). Momenteel bevinden de meeste voorzieningen zich nog in de stad Maastricht. Door ondersteuning, bescherming en behandeling zo veel mogelijk in de thuissituatie in te zetten, stijgt de kwaliteit van leven. Kwetsbare inwoners kunnen zo zelfstandig wonen en onderdeel zijn van de samenleving. Door deze verschuiving komt ook meer gespecialiseerde hulpverlening in de wijk beschikbaar voor preventie. Hiermee kunnen wij, door eerder ondersteuning te bieden, problemen van kwetsbare personen verminderen of, liever nog, voorkomen. Iedere gemeente ontwikkelt hiervoor een basisniveau aan ondersteuning, een 'gereedschapskist', waarmee kwetsbare inwoners in de thuissituatie kunnen worden ondersteund. Voor personen die hoogspecialistische ondersteuning nodig hebben of bij wie de veiligheid in het geding is, worden regionale voorzieningen georganiseerd.

Een andere belangrijke succesfactor is de beschikbaarheid van voldoende zelfstandige woonruimten. Binnen het dossier Wonen en Zorg in de gemeente Maastricht worden momenteel al nadrukkelijk prestatieafspraken gemaakt met corporaties over beschikbare woningen voor deze doelgroep, maar ook afspraken over voorkoming van huisuitzetting en 2e kansbeleid. Deze afspraken gaan we verbreden naar de Heuvellandgemeenten en ook naar andere woningverhuurders. Wij hebben bij deze verandering veel aandacht voor de inbedding in de wijk en de betrokkenheid van inwoners zoals burens en naasten. Wij willen immers dat deze verandering voor alle inwoners een vooruitgang wordt.

De gewenste verschuiving van wonen in een instelling naar lokaal en zelfstandig wonen met begeleiding is een proces van jaren. Stap voor stap, door middel van lerend ontwikkelen, zullen wij de verdere verandering realiseren. Wij gaan uit van hetgeen al bestaat en vernieuwen waar en wanneer nodig. Hiervoor is betrokkenheid zowel bij de gemeenten als ook bij de aanbieders van professionele ondersteuning

3.1. Visie

De regionale koers is de uitkomst van een gezamenlijk denkproces met personen uit Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen, aanbieders en regiogemeenten. Tijdens de themasessies over de diverse onderwerpen die in dit kader zijn georganiseerd, bleek veel overeenstemming over de te volgen koers. De voorstellen van Dannenberg worden breed gedragen.

Platform 31 benadrukt dit nog eens in hun rapport *Doorstromers Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang, Thuis in de wijk*.

De kernelementen van deze regionale koers zijn:

- Zelfregie cliënt, eigen verantwoordelijkheid, keuzevrijheid en wederkerigheid
- Normaliseren en uitgaan van mogelijkheden van de burger
- Dicht bij huis, kleinschalige en woonvormen-op-maat; Lokaal wat lokaal kan, regionaal wat meerwaarde heeft
- Flexibele zorg/begeleiding en ruimte voor professionele afwegingen en beslissingen
- Snelle toegang tot de zorg, eenvoudiger systeem en integrale aanpak
- Garantie op langdurige zorg indien dit nodig is

3.2. Veranderproces

De Maastricht-Heuvelland -gemeenten zien het als een gezamenlijke verantwoordelijkheid de ambitie de komende jaren te realiseren. Deze ambitie betreft vier belangrijke veranderingen:

1. Verschuiving naar meer ambulante hulpverlening in de eigen omgeving van de burger.
Door zelfstandig te wonen verbetert de kwaliteit van leven van kwetsbare inwoners. De reeds ingezette ambulantisering van de hulpverlening zal de komende jaren versterkt worden doorgezet. Deze ambulantisering is ook een noodzakelijke reactie op de extramuralisering in voorliggende velden als de GGZ- en VG-sector.
2. Brede doelgroep.
Wij zien hierin het Beschermd Wonen en de Maatschappelijke Opvang als één domein, dat we willen transformeren naar de huidige tijdsgeest, waarin vooral de focus ligt op een samenleving die zo is ingericht dat iedereen met of zonder beperking overal in, en met zijn eigen omgeving kan meedoen (inclusieve samenleving). Dit leidt tot een nieuwe definitie van de doelgroep Beschermd Thuis: "*Mensen met een verstoorde zelfregulatie, die de regie op hun eigen leven amper hebben gekend of grotendeels kwijt zijn en ook met eventuele steun van anderen niet zelf kunnen zorgen voor een stabiele woonplek en een goed leven. Ze zijn niet in staat om op eigen kracht: zelfstandig te wonen en in andere noodzakelijke bestaansvoorwaarden te voorzien, hun persoonlijke veiligheid te waarborgen, en/of; de veiligheid van anderen en/of de bescherming van goederen - in de persoonlijke levenssfeer dan wel publieke ruimte - te waarborgen.*"
(Dannenberg et al, 2015)
3. Inzet op herstel én preventie.
Door de lokale aanwezigheid van professionals kunnen problemen eerder worden aangepakt. Samenwerking tussen begeleiding en behandeling is hierbij cruciaal.
4. Vorm geven aan optimale solidariteit tussen de samenwerkende gemeenten.

De wethouders sociaal van het Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland kozen voor samenwerking op de schaalgrootte Maastricht-Heuvelland als volgt:

"Gemeenten Maastricht-Heuvelland formuleren gezamenlijk beleid, zorgen samen voor infrastructuur, dragen samen zorg voor toegang, registratie, kwaliteitscontrole, rechtmatigheidstoezicht, verantwoording, en maken afspraken over financiering en risico's."

Deze samenwerkingschaal werd als passend gezien vanwege de gezamenlijke Toekomstvisie Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland 2022, vanwege een aansluitend en samenhangend Wmo-pakket, een goede schaal voor sturing op aanbieders, voldoende massa voor innovatie en ontwikkeling, voldoende financiële spankracht en risicospreiding, en kennisbundeling in de uitvoering. Deze keuze past ook in de structuur van Zuid-Limburg waarin de andere gemeenten kozen voor samenwerking op de schaal van Westelijke Mijnstreek resp. Parkstad.

In deze projecten zullen in de periode 2018-2019 vraagstukken in gezamenlijkheid worden uitgewerkt, welke zullen leiden tot keuzen en voorstellen die vervolgens opnieuw aan de colleges ter besluitvorming zullen worden voorgelegd.

De verandering zal een proces van jaren zijn, waarbij de samenwerkende gemeenten in overleg met de personen uit Beschermd Wonen en maatschappelijke opvang, in bestuurlijke samenwerking met aanbieders, de ondersteuning gefaseerd verder zullen inrichten. Wij maken de stap van wonen in een instelling naar zelfstandig wonen met begeleiding pas als dat kan voor de betreffende persoon en zijn omgeving. Dit is een proces van maatwerk op individueel niveau.

De regionale koers is het kader waarbinnen de toekomstige veranderingen worden gerealiseerd. Door lerend te ontwikkelen kunnen wij te zijner tijd de exacte inrichting bepalen.

3.3. Voorwaarden en landelijk proces

Het landelijk proces ten aanzien van de nieuwe verdeling van de budgetten per 2020 ondervindt momenteel vertraging, omdat er nog onvoldoende zicht is op de remigratie van een deel van het cliëntenbestand naar de Wet langdurende zorg (Wlz) en de implicaties hiervan op het maco-budget Beschermd Wonen. Mogelijk wordt de herverdelingstermijn niet gehaald en schuift de datum van 1 januari 2020 op. Maar ook met het huidige financieringsmodel kunnen de nodige stappen worden gezet en

Rijk en VNG adviseren daarom nadrukkelijk om inhoudelijk de beweging en het tempo in de regio's vast te houden.

4. Effect op duurzaamheid en/of gezondheid

De beweging naar meer zelfregie en verbeterde participatiemogelijkheden in de eigen omgeving en sociaal netwerk dragen in hoge mate bij aan de gezondheid van mensen uit de doelgroep en hun naasten. En ook de zorg en begeleiding op maat zijn gezondheidsverhogende factoren. Deze elementen passen goed in het concept Positieve Gezondheid en in de kantelingsbeweging van de Wmo.

5. Effect op de openbare ruimte

Niet van toepassing.

6. Personeel en organisatie

De voorgestelde projecten zullen worden uitgevoerd door een regionale projectgroep, bestaande uit medewerkers van de 6 deelnemende gemeenten met de benodigde deskundigheden (beleid, inkoop, uitvoering, financiën, juridische zaken). De Directiegroep Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland (6 gemeenten) zal hierop sturen. Uitgangspunt is dat dit binnen de bestaande formatie en binnen de begroting van de Toekomstagenda Sociaal Domein gerealiseerd wordt.

7. Informatiemanagement en automatisering

In het kader van de Algemene Verordening Gegevensbescherming, die op 25 mei a.s. van toepassing wordt, zullen de samenwerkende gemeenten nadere afspraken maken over het delen en verder verwerken van persoonsgegevens voor het uitvoeren van deze Wmo-taken.

8. Financiën

Voorliggend voorstel heeft geen directe financiële gevolgen.

Uitgangspunt is dat de kosten van voorbereiding en uitvoering binnen de bestaande financiële kaders blijven, dat wil zeggen binnen de begroting van de Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland.

Onbekend is op dit moment wat de financiële gevolgen voor de gemeenten (en de regio) zijn van het nieuwe verdeelmodel dat momenteel in ontwikkeling is. Allereerst wordt het landelijk macrobudget verdeeld over alle gemeenten, en bovendien wordt de verdeelsystematiek gewijzigd van een historisch model naar een objectief verdeelmodel. Bij een dergelijke wijziging zijn er altijd voordeelgemeenten en nadeelgemeenten. Hoe dit voor onze regio zal gaan uitvallen, is nog onbekend.

9. Aanbestedingen

De huidige inkoop is gebaseerd op bestuurlijke aanbesteding en loopt tot en met 2019.

Onderdeel van het plan van aanpak is om een nieuwe inkoopstrategie te formuleren op de taakvelden Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang. Enerzijds omdat de huidige contractering afloopt en reguliere arrangementen doorontwikkeld dienen te worden, en anderzijds om mogelijke nieuwe constructies te ontwikkelen.

Per 2020 zal derhalve voor een nieuwe financieringsconstructie/aanbestedingsvorm gekozen moeten worden.

De voorbereiding hiervoor zal in 2018 vorm krijgen, waarna 2019 verder vorm gegeven worden aan de daadwerkelijke aanbesteding

10. Participatie tot heden

Cliënten, cliëntvertegenwoordigers, familievertegenwoordigers, samenwerkingspartijen en adviesorganen zijn betrokken bij de totstandkoming van dit Regioplan, middels EVI-panels, Ontwikkeltafels en werkgroepen.

De Adviesorganen van de regio Maastricht-Heuvelland zijn gevraagd om te adviseren, hetgeen zij op 12 januari 2018 hebben gedaan (gezamenlijk opgesteld).

De Adviesraad Sociaal Domein Maastricht deelt de geformuleerde visie. Men adviseert expliciet op een viertal punten:

1. dat de cliënt vrij dient te zijn in de keuze van de woonplaats, ook als het gaat om een vorm van Beschermd Wonen. En dat de gemeenten en samenwerkingspartners dit dus dienen te faciliteren middels een goede spreiding van voorzieningen over de 6 gemeenten
2. dat bij een dergelijke spreiding naast het belang van de cliënt ook oog moet zijn voor wat maatschappelijk verantwoord is en het maatschappelijk draagvlak.
3. gemeenten en corporaties dienen gezamenlijk te zorgen voor een goed en betaalbaar woningbestand voor deze doelgroep.
4. dat de Adviesraden actief betrokken blijven bij de verdere ontwikkeling van dit Regioplan en op de juiste momenten hun rol kunnen vervullen.

Deze adviezen ondersteunen de visie en de voorstellen in deze nota. De nota is op bovenstaande punten nog aangescherpt en in het tijdpad (bijlage 2 in het Regioplan) zijn adviesmomenten opgenomen.

11. Voorstel

Aan uw college wordt voorgesteld om aldus te beslissen:

1. In te stemmen met de gezamenlijke Koers Beschermd Thuis 2020, welke gebaseerd is op de rapportage en de aanbevelingen van de Commissie Toekomst Beschermd Wonen (Dannenbergh) "Van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis"
2. In te stemmen met het voorstel om samen te werken op de schaalgrootte Maastricht-Heuvelland ten aanzien van de vormgeving en uitvoering van de gemeentelijke Wmo-taken Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang vanaf 2020, hierna te noemen Beschermd Thuis 2020, alsmede ten aanzien van de opmaat en voorbereiding naar 2020
3. Te besluiten om het gezamenlijk veranderproces naar Beschermd Thuis 2020 in Maastricht-Heuvelland, vorm te geven volgens de navolgende projecten:
  - a. Verschuiving naar meer ambulante hulpverlening in de eigen omgeving van de burger
  - b. Brede doelgroep
  - c. Inzet op preventie én herstel
  - d. Vorm geven aan optimale solidariteit in en tussen de samenwerkende gemeenten

12. Uitvoering, evaluatie en vervolg

De uitvoering van de verder te ontwikkelen thema's en actiepunten zoals beschreven in het Regioplan, wordt opgedragen aan een regionale projectgroep, met deelnemers uit de 6 samenwerkende gemeenten op basis van deskundigheid op de verschillende deelgebieden.

De projectgroep zal de betrokken partijen (cliënt- en familievertegenwoordigers, samenwerkingspartners, buurtkaders, enz.) ook in de verdere uitwerking nauw betrekken.

Sturing ligt in handen van het Portefeuillehoudersoverleg Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland (bestuurlijk) en de Directiegroep Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland (ambtelijk).

Nadere besluitvormingsmomenten op uitgewerkte onderdelen zijn voorzien voor medio en eind 2018, en in het derde kwartaal 2019. Hieraan gekoppeld zal ook advies gevraagd worden aan de Adviesraden.